

Meri-Lapin työllisyyspalvelut - yhteistoiminta-alueen perustaminen

KH 19.06.2023 § 207

Valmistelija

Kaupunginjohtaja Jukka Kujala

TE 2024 uudistuksen tavoitteena on palvelurakenne, joka tukee työntekijöiden nopeaa työllistymistä ja lisää työ- ja elinkeinopalvelujen tuottavuutta, saatavuutta, vaikuttavuutta ja monipuolisuutta. Kun työllisyyspalvelut, kunnan koulutuspalvelut sekä elinkeinopalvelut ovat saman järjestäjän vastuulla tukevat palvelut nopeamman työllistymisen tavoitetta ja alueen elinkeinoelämän tarpeita.

Hallituksen esityksessä järjestämisvastuun kriteerinä on 20 000 henkilön työvoimapohja; kuntien tulee tarvittaessa luoda yhteinen työllisyysalue muiden kuntien kanssa, jotta kriteeri täyttyisi. Yhteistoiminta-alueiden tulisi olla työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimivia alueita. Lisäksi yhteistoiminta-alueen muodostavien kuntien tulisi olla maantieteellisessä yhteydessä toisiinsa. TE-palvelujen siirto kuntiin tapahtuu 1.1.2025. Sopimukset kuntien muodostamasta työllisyysalueesta tulee toimittaa Työ- ja elinkeinoministeriöön lokakuun 2023 loppuun mennessä.

Meri-Lapin kehittämiskeskus ry:n seudullinen työllisyystiimi on valmistellut syksyllä 2022 Kemin, Tornion, Keminmaan, Simon, Tervolan ja Ylitornion kuntien tekemien päätösten mukaisesti yhteistoiminta-alueetta lainsäädännön edellyttämällä tavalla. Työllisyysalueen perustamiseen tähtäävän valmisteluhankkeen tueksi haettiin kansallista aluekehitysrahaa syksyllä 2022. Hankkeen myötä valmisteluun olisi kutsuttu mukaan työllisyydenhoidon parissa toimivat organisaatiot, joista Meri-Lapin alueella keskeisin on koulutuskuntayhtymä Lappia ja valmistelu olisi laajentunut työllisyysalue-ekosysteemiksi. Lapin liitto ei myöntänyt hankkeelle rahoitusta. Valmistelua päätettiin laajentaa keväällä 2023. Samalla sovittiin, että koulutuskuntayhtymä Lappia valmistele asiaa kuntayhtymämallin pohjalta ja työllisyysalueen valmisteluun kutsutaan mukaan myös muita Lapin kuntia. Muista kunnista ei kukaan ilmoittautunut mukaan valmisteluun, mutta Meri-Lapin valmistelutyötä kohtaan osoitettiin kiinnostusta.

Laki työllisyyspalveluiden siirtymisestä valtiolta kunnille hyväksyttiin eduskunnassa 1.3.2023. Lain tultua voimaan Meri-Lapin kuntajohtajat tarkensivat työllisyystiimin toimeksiantoa valmistelemaan vastuukuntamallia. Omistajakuntiensa toimeksiannosta koulutuskuntayhtymä Lappia on samanaikaisesti valmistellut kuntayhtymämallia valmiin kuntayhtymärakenteen pohjalle. Valmistelussa olleiden organisoitumismallien yhteensovittamiseksi Lappia on ollut kutsuttuna mukaan seudullisen työllisyystiimin kokouksiin. Vastuukuntamallin ja kuntayhtymämallin vertailusta on tehty ulkopuolisen asiantuntijan arvio Mikko Kesä Oy:n toimesta (liitteenä).

Valmistelussa olleita vastuukunta- ja kuntayhtymämalleja on esitelty 6.6.2023 seutufoorumissa valmistelussa mukana olleiden kuntien valtuutetuille, johon kaikki valtuutetut olivat tervetulleita. (liitteenä molempien mallien esittelyt). Molemmissa malleissa on arvion mukaan edellytykset toteuttaa vaikuttavia ja kustannustehokkaita työllisyydenhoidonpalveluita, mutta myös eroja, jotka tulee ottaa huomioon yhteistoiminta-alueetta perustettaessa.

Valtakunnallisesti tarkasteltaessa suurin osa yhteistoiminta-alueista valmistellaan perustuen vastuukuntamalliin.

Tehdyn ulkopuolisen selvityksen perusteella vastuukuntamallin etuna voidaan todeta olevan läheisyys kuntaan, kunnan ekosysteemin helpompi hyödynnettävyys ja johtamisen kuntanäkökulman varmistaminen, koska rahoitusvastuu ja -riskit toiminnan toteutumisesta säilyvät kunnilla kaikissa järjestämisvaihtoehdoissa. Uusi valtiosuustehtävä kunnille edellyttää muutoksia vastuukunnan organisaatorakenteeseen perustettavan uuden lautakunnan myötä.

Valmiin koulutuskuntayhtymän pohjalle rakentuvan työllisyyskokonaisuuden vahvuutena nähdään tiivis yhteys koulutuspalveluihin ja lähes valmiit rakenteet. Toisaalta kuntayhtymämallin arvioidaan jäävän peruskunnasta etäämmäksi ja kunnan vaikutusmahdollisuuksien olevan vastuukuntamallia heikommat. Myös rahoitus ja vastuu eriytyvät eri tavalla kuin vastuukuntamallissa. Kuntayhtymämallissa nousee haasteeksi se, että kuntayhtymä työllisyyspalveluiden järjestäjänä on tilaamassa itseltään työllisyyden hoitoon liittyviä koulutuspalveluita. Haasteena on myös se, että kuntayhtymässä millään kunnalla ei, lakisääteisen yhteistyön ollessa kyseessä, voi olla määräävää asemaa.

Tehdyn valmistelun ja liitteenä olevien aineistojen pohjalta kuntajohtajat päättivät kokouksessaan 7.6.2023 esittää Meri-Lapin kunnille, että valmistelua jatketaan vastuukuntamallin pohjalta.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Kujala Jukka

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus hyväksyy kohdat 1-4 ja esittää edelleen kaupunginvaltuustolle hyväksyttäväksi, että

1) Kemin, Keminmaan, Simon, Tervolan, Tornion ja Ylitornion kunnat perustavat Meri-Lapin työllisyyspalvelut yhteistoiminta-alueen. Yhteistoiminta-alueeseen voidaan ottaa mukaan muita kuntia yhteistoiminta-alueen kuntien päätöksillä.

2) Meri-Lapin työllisyyspalvelut-yhteistoiminta-alueen palvelut järjestetään vastuukuntamallin pohjalle.

3) Vastuukuntana toimii toinen Kemi-Tornio seutukunnan kaupungeista. Toisen kaupungin edustaja toimii yhteistoiminta-alueen lautakunnan puheenjohtajana.

4) Kaupunginvaltuusto valtuuttaa kaupunginhallituksen päättämään vastuukunnasta elokuun 2023 loppuun mennessä.

Päätös

Hyväksyttiin.

KV 08.08.2023 § 79
3607/00.04.01/2023

Kaupunginhallitus esittää, että kaupunginvaltuusto päättää:

Päätösehdotus

1) Kemin, Keminmaan, Simon, Tervolan, Tornion ja Ylitornion kunnat perustavat Meri-Lapin työllisyyspalvelut yhteistoiminta-alueen. Yhteistoiminta-alueeseen voidaan ottaa mukaan muita kuntia yhteistoiminta-alueen kuntien päätöksillä.

2) Meri-Lapin työllisyyspalvelut-yhteistoiminta-alueen palvelut järjestetään vastuukuntamallin pohjalle.

3) Vastuukuntana toimii toinen Kemi-Tornio seutukunnan kaupungeista. Toisen kaupungin edustaja toimii yhteistoiminta-alueen lautakunnan puheenjohtajana.

4) Kaupunginvaltuusto valtuuttaa kaupunginhallituksen päättämään vastuukunnasta elokuun 2023 loppuun mennessä.

Päätös

Asiasta käydyn keskustelun aikana Olavi Stoor esitti, että Tornio liittyy 11 kunnan malliin, jossa koulutuskuntayhtymä Lappia toimisi palvelujen järjestäjänä. Esitys raukesi kannattamattomana.

Arto Liikamaa esitti Katri Kulmunin, Pasi Piggin ja Erkki Hurtigin kannattamina, että:

1. Tornion, Kemin, Keminmaan, Simon, Tervolan ja Ylitornion kunnat perustavat Meri-Lapin työllisyyspalvelut yhteistoiminta-alueen kuntien päätöksillä.

2. Meri-Lapin työllisyyspalvelut yhteistoiminta-alueen palvelut järjestetään kuntayhtymämallin pohjalle.

3. Kaupunginvaltuusto päättää, että Lappia alkaa valmistelemaan työllisyyspalveluiden yhtymämallia yhteistyössä kuntien kanssa.

Puheenjohtaja totesi, että koska keskustelun aikana oli tehty kaupunginhallituksen päätösesityksestä poikkeava kannatettu esitys, asiasta on äänestettävä.

Puheenjohtaja esitti, että ne kaupunginvaltuuston jäsenet, jotka kannattavat kaupunginhallituksen esitystä, äänestävät "jaa", ja ne kaupunginvaltuuston jäsenet, jotka kannattavat Arto Liikamaan tekemää Katri Kulmunin, Pasi Piggin ja Erkki Hurtigin kannattamaa esitystä, äänestävät "ei".

Äänestysesitys hyväksyttiin.

Nimenhuudon mukaan suoritetussa äänestyksessä annettiin 34 "jaa" ääntä ja 7 "ei" ääntä, joten kaupunginvaltuuston päätökseksi oli tullut hyväksyä kaupunginhallituksen esitys.

Pöytäkirjaan kirjattiin Olavi Stoorin jättämä eriävä mielipide seuraavasti: "Tein päätösehdotukseen vastaesityksen § 79, jota ei kukaan kannattanut. Keskustelun aikana esitin ko. valtuuston kokouksessa, että päätetään liittyä laajempaan Koulutuskuntayhtymä Lappian alustalle rakenteilla olevaan 11 kunnan yhteistoiminta-alueeseen.

Perusteluihin muutama esimerkki:

Omistamme seitsemän muun kunnan kanssa Lappian, jolla on valmiina ylikunnalliset monipuoliset yhteydet ja käytännön kokemus Länsi-Lapin omistajakuntiin ja laajemminkin Lappiin.

Asiakaslähtöisyys, lähipalvelut, sekä yhteinen tavoitemäärittely kuntien ja kumppaneiden kanssa –

TE-henkilöstö tuo vahvan asiaosaaminen kuntayhtymän järjestelmään, TE-henkilöstön ja kuntayhtymän verkostot yhdistyvät

Kuntayhtymällä on yhteys elinkeino- ja yrityspalveluihin, sekä sidosryhmiä ja yhteisöasiakkuuksia rekisteröitynä yli 3000

Valmiudet uusiin digitaalisiin ratkaisuihin kuntayhtymämallissa on kauttaaltaan hyvät

Työllistymisen sekä osaavan työvoiman tarjonnan ja saatavuuden varmistaminen onnistuu nykyisen kokemuksen pohjalta.

Lappia on velaton ja taseessa 13 miljoonan euron ylijäämä, joten organisaatiota on hyvin hoidettu vuosien saatossa ja vaikuttavuus, sekä kustannustehokkuus entisestään paranevat

Tietohallinto ja raportointijärjestelmä ovat valtakunnallisestikin huippuluokkaa,

Vuosittain tehtyjen henkilöstökyselyjen tulokset kertovat työyhteisössä ei esiinny erityisiä ongelmia.

Ei ole järkevää tehdä enää uusia ylikunnallisia organisaatioita lisäämään byrokratiaa ja kustannuksia, varsinkaan kun keskeiset asiat ovat ratkaisematta.

Kannatettu vastaehdotus meni äänestykseen Stoorin esityksen kanssa samansuuntaisia puheenvuoroja käytettiin useita, mutta kukaan ei sitä kuitenkaan kannattanut. Sen sijaan Arto Liikamaan muotoilema päätösehdotus sai kannatusta. Se tulikin vastaehdotukseksi, joka kuitenkin äänestyksessä hävisi.”
